

NEGYEDÉVES JELENTÉS
2011. október 14.



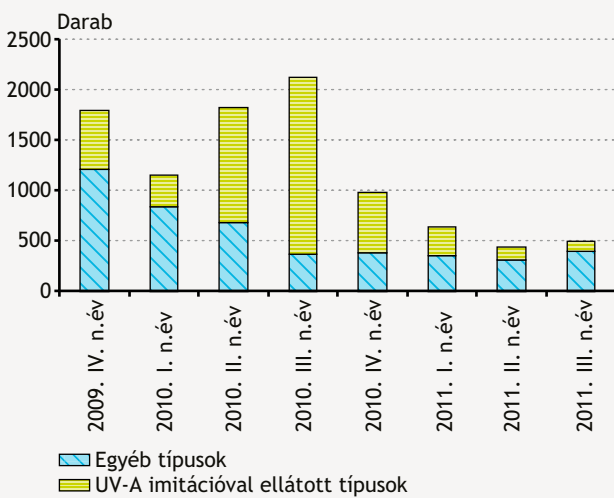
MAGYAR NEMZETI BANK

UV-A/C-program

A jegybank kísérleti programot indított a tudatos készpénz-használat és a tudatos bankjegyellenőrzés elterjesztése érdekében. Az újszerű kezdeményezésben az MNB anyagiilag is támogatja, hogy a készpénzforgalomban elsődleges szűrőszerepet betöltő kiskereskedők megbízhatóbb bankjegyellenőrzést lehetővé tevő modern UV-A/C-készüléket vásároljanak.

4. ábra

A 10 000 és 20 000 forintos hamisítványokból az UV-A jellemző imitálását is tartalmazók arányának alakulása



A programban részt vevő forgalmazók elérhetőségi adatait, valamint a programba felvett UV-A/C-készülékek típusát, árát, részletes jellemzőit, sugárbiológiai tanúsítványukat, továbbá egyéb tájékoztató információkat a forgalmazóktól kapott adatok alapján összeállított, az MNB honlapján megtalálható terméklista tartalmazza.

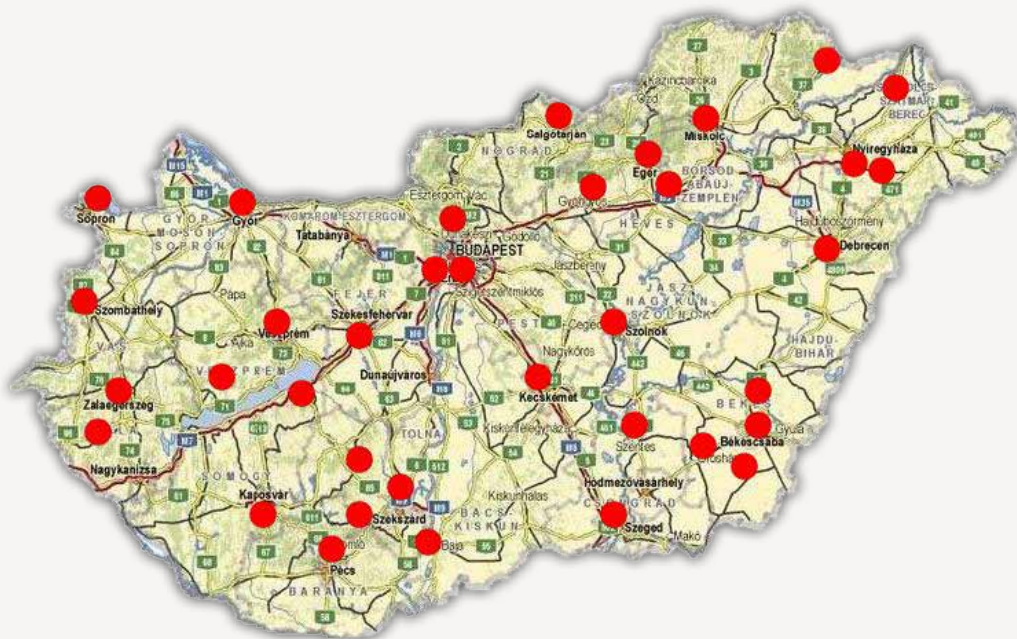
Jelenleg az ország 17 megyéjében 36 értékesítési ponton van lehetősége az MNB-támogatást elnyert pályázóknak arra, hogy kedvezményesen vásároljanak UV-A/C-készülékeket. A vásárlók hétféle UV-A/C-készüléktípus közül választhatják ki a számukra leginkább megfelelőt. A 2011. szeptember 30-i állapot szerint a programban szereplő legolcsóbb készülék nettó 16 ezer, a legdrágábbat nettó 70 ezer forintért kínálják a forgalmazók, amely készülékekhez a támogatással csökkentett áron, azaz nettó 6400, illetve 50 ezer forintért juthatnak hozzá a felhasználók.

Köszönhetően a 2011. szeptember 1-jén kiírt újabb forgalmazói pályázatunknak, hamarosan az ország valamennyi megyéjét lefedve, további 17 helyszínnel bővül az értékesítési pontok száma, valamint 1 újabb UV-A/C-készüléktípussal egészül ki a támogatással megvásárolható készülékek köre.

Módosítottuk felhasználói pályázatunkat is, így egyrészt jelentősen kibővült az érintettek köre, másrészt egyszerűsítettünk a pályázati dokumentáción is, továbbá meghosszabbítottuk a pályázati határidőt, így a felhasználók 2011. október 28-ig adhatják be pályázataikat az MNB-hez.

5. ábra

A programhoz csatlakozott értékesítési pontok helyszínei



Megjegyzés: A kiemelt pontok jelölik a településeket, ahol legalább egy forgalmazási helyszín található.

A módosított feltételeknek köszönhetően már több mint 500 UV-A/C-készülékhez biztosítottunk támogatást. A támogatást megtestesítő kupon forgalmazó partnereknél történő beváltására 2011. december 23-ig van lehetősége a kupon tulajdonosának.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

„Bibó István” emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank 5000 forintos címletű ezüst emlékérmét bocsátott ki Bibó István születésének 100. évfordulója alkalmából.

Az emlékérmé előlapját Szabó György tervezte. Az emlékérmé előlapjának szélén, felső köriratban a „MAGYAR KÖZTÁRSASÁG” felirat, alatta két vízszintes sorban az „5000” értékjelzés és a „FORINT” felirat olvasható. Az emlékérmé szélén, a „FORINT” felirattól balra a „BP.” verdejel, jobbra a „2011” verési évszám található. Az előlapot két részre osztó vízszintes vonal alatt, a középmezőben hat vízszintes sorban Bibó István 1956. november 4-én közzétett nyilatkozatából a következő idézet olvasható: „MAGYARORSZÁG NÉPE ELÉG VÉRREL ADÓZOTT, HOGY MEGMUTASSA A VILÁGNAK A SZABADSÁGHOZ ÉS IGAZSÁGHOZ VALÓ RAGASZKODÁSÁT”. Az idézet alatt, középen a „BIBÓ ISTVÁN” felirat olvasható. Az emlékérmé szélén, középen lent az előlapot tervező Szabó György tervezőművész mesterjegye látható.

Az emlékérmé hátlapját Fritz Mihály tervezte. Az emlékérmé hátlapján, a középmezőben Bibó István portréja látható. A portrétól jobbra, három vízszintes sorban a „Bibó”, az „István” és az „1911–1979” felirat olvasható. Az emlékérmé

jobb szélén a hátlapot tervező Fritz Mihály tervezőművész mesterjegye látható.

Az emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm, átmérője 38,61 mm, széle recézett.

Az emlékérméből 6000 darab készíthető különleges – ún. proof – technológiával.

„Clark Ádám” emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank 5000 forintos címletű arany emlékérmét bocsátott ki Clark Ádám születésének 200. évfordulója alkalmából. Az emlékérmével a jegybank a Lánchíd építőjének, a Budai Váralagút tervezőjének emléke előtt tisztelleg.

Az emlékérmét Ifj. Szlávics László tervezte. Az emlékérmé előlapján egymás alatti vízszintes sorokban a „MAGYAR” és a „KÖZTÁRSASÁG” felirat, az „5000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, valamint a „BP.” verdejel és a „2011” verési évszám olvasható.

Az emlékérmé hátlapján, a középmezőben Clark Ádám portréjának részlete látható. A portrérészlettől jobbra, egymás alatti vízszintes sorokban a „CLARK”, az „ÁDÁM” és az „1811–1866” felirat olvasható, az emlékérmé szélén pedig Ifj. Szlávics László tervezőművész mesterjegye található.

Az emlékérmé 999 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 0,5 gramm, átmérője 11 mm, széle sima.

Az emlékérméből 8000 darab készíthető, amelyből 5000 darab különleges – ún. proof – technológiával verhető.

6. ábra
„Bibó István” emlékérmé



7. ábra
„Clark Ádám” emlékérmé



5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A KELER Zrt. és a GIRO Zrt. rendszerüzemeltetőként való kijelölése és nyilvántartásba vétele

Az MNB mint a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Tvtv.) szerinti kijelölő hatóság 2004. október 26-án jelölte ki a KELER által működtetett értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszert értékpapír-elszámolási rendszerként, a Bankközi Klíring Rendszert (a továbbiakban: BKR) fizetési rendszerként. A kijelölés célja az volt, hogy a kijelölt rendszerek a résztvevők számára biztosítsák a teljesítés véglegességét, és csökkentsék azokat a kockázatokat, amelyek a kijelölt rendszerek valamely résztvevője ellen indított, fizetést korlátozó intézkedésből adódhatnak. A kijelölt rendszerek résztvevői ellen indított, fizetést korlátozó eljárás esetén ugyanis a fizetést korlátozó eljárás alá vont résztvevő részéről befogadott transzfermegbízások a fizetést korlátozó eljárás miatt nem vonhatók vissza, vagyis a teljesítés véglegesen és visszavonhatatlanul megtörténik. Ezáltal csökken a résztvevőkre nehezedő potenciális likviditási nyomás, a rendszerben kialakuló kiegyenlítési kockázat és a rendszerkockázat kialakulásának esélye.

Időközben a Tvtv.-t az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIX. törvény 2011. január 1-jei hatállyal módosította. Ennek következtében 2011. január 1-jei hatállyal bevezetésre került a rendszerüzemeltető fogalma, a jogszabály a rendszerüzemeltető ellen indított fizetést korlátozó eljárástól függetlenül is biztosítja a teljesítés véglegességét. A Tvtv. módosítása alapján a rendszerüzemeltetőnek minősülő intézménynek 2011. március 31-ig be kellett nyújtania a kijelölési eljárás iránti kérelmét a kijelölő hatósághoz, vagyis az MNB-hez. A KELER Zrt. és a GIRO Zrt. a jogszabályi kötelezettségének eleget téve a törvényben meghatározott időpontig benyújtotta rendszerüzemeltetőként való kijelölés iránti kérelmét, a benyújtott dokumentumok megfelelnek a Tvtv. előírásainak. Ennek alapján 2011. június 30-i hatállyal a KELER Zrt.

és a GIRO Zrt. mint rendszerüzemeltetők kijelölésre és 2011 júliusában nyilvántartásba vételre kerültek.

A fizetési módok társadalmi költségéről szóló elemzés megjelenése

2011 nyarán jelent meg a főbb magyar fizetési módok társadalmi költségének felméréséről szóló elemzés magyar és angol nyelven.¹ Az elemzés a készpénzes, betéti és hitelkártyás műveletek, átutalások, csoportos beszedések, felhatalmazói levélen alapuló beszedések, készpénz-átutalási megbízások, valamint a nyugellátási utalványok postai kifizetése 2009. évi társadalmi költségének becslését tartalmazza, két megközelítésben. Egyrészt a jelenlegi forgalmi szerkezet alapján, másrészt egy korszerűbb, a készpénzt kevésbé és a papíralapú megoldásokat egyáltalán nem használó hipotetikus forgalmi szerkezet alapján. A jelenlegi társadalmi költség 388 milliárd forint, azaz a GDP 1,49 százalékára, míg a második megközelítésben 285 milliárd forint, azaz a GDP 1,09 százalékára tehető. A társadalmi költség alatt értve a fizetési módok lebonyolításához szükséges összes erőforrás igénybevételét. Társadalmi szinten tehát 103 milliárd forintot lehetne megtakarítani, ha a fizetési módok használata áttérődne a készpénzt kisebb mértékben használó, elektronikus fizetési megoldások irányába.

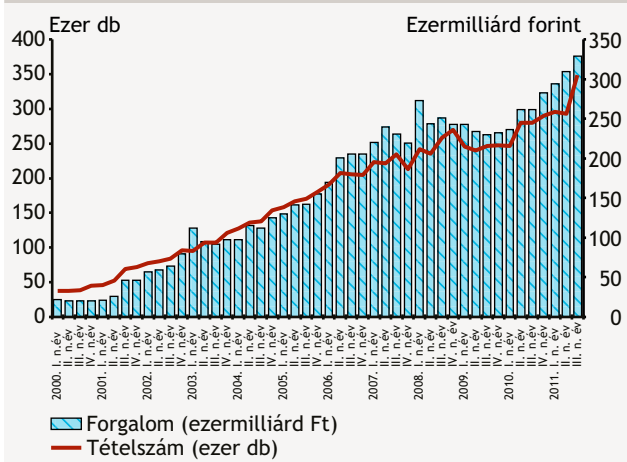
A VIBER-forgalom alakulása

2011 harmadik negyedévében 328,79 billió (ezermilliárd) forint volt a fizetési forgalom értéke a VIBER-ben, a kiegyenlített fizetési megbízások száma pedig 348,5 ezer darab. Ez az előző negyedévhez képest értékben 6,2 százalékos növekedést, darabszámban pedig 19,3 százalékos növekedést jelent. Az előző év azonos időszakához mérten értékben 25,5 százalékos növekedés tapasztalható, míg a tételszám növekedése 24,6 százalék volt.

A negyedév folyamán a napi átlagos tételszám 5281 darab, az átlagos napi forgalom pedig 4982 milliárd forint volt.

¹ A tanulmány magyar nyelven: http://www.mnb.hu/Root/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbstanulmanyok/mnbhu_mt93; angol nyelven: http://english.mnb.hu/Kiadvanyok/mnben_muhelytanulmanyok/mnben_op_93.

8. ábra
A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

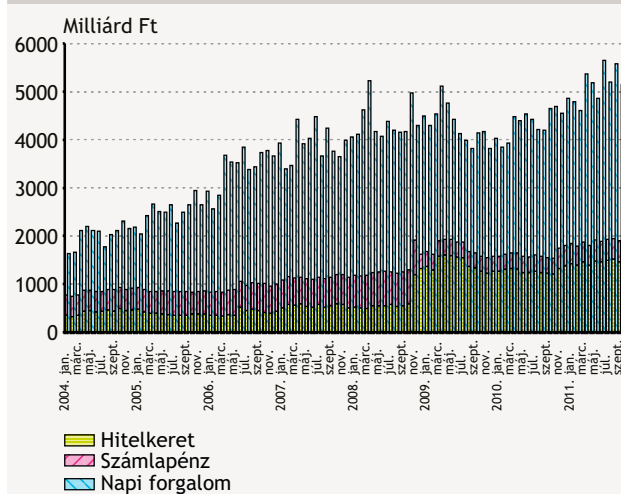


A maximális tételszámot (7779 db) szeptember 21-én, a napi maximális forgalmat (13 302 milliárd Ft) augusztus 17-én érte el a rendszer.

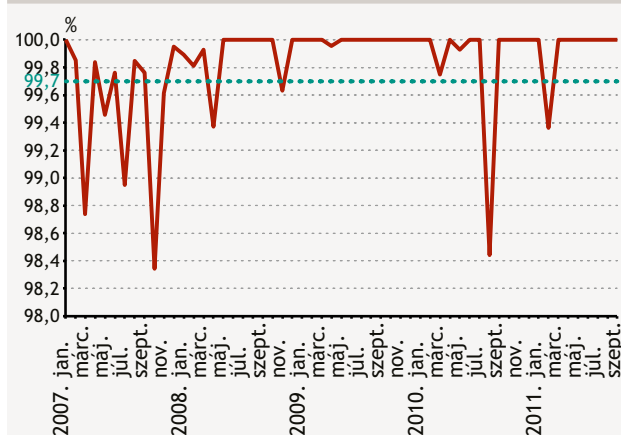
A vizsgált időszakban az MNB számlavezetési körébe tartozó hitelintézetek átlagos napi pénzforgalma (VIBER, BKR és MNB ügyfélszámla-vezető rendszerét számításba véve) 5317 milliárd forint volt (ami 2,5 százalékos csökkenés az előző negyedévhez képest). E forgalmat az előző negyedévhez képest növekvő, mintegy 429,254 milliárd forint átlagos napi számlapénzállomány és növekvő, mintegy 1487 milliárd forint napközbeni hitelkeret segítségével bonyolították le, így az átlagos napi likviditás 2,77-szor fordult meg napon belül.

A VIBER rendelkezésre állása a negyedév során 100 százalékos volt. 2011 harmadik negyedévében leállás nem fordult elő. A VIBER háttérközpontjának alkalmazására nem volt szükség.

9. ábra
A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+hitelkeret) és pénzforgalmának összevetése



10. ábra
A VIBER rendelkezésre állása



6. Az MNB statisztikai tevékenysége

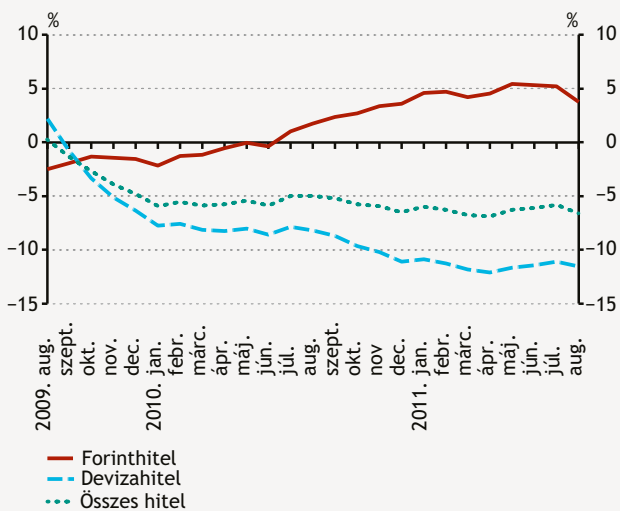
Monetáris statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegét, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábak alakulásáról szóló adatokat; a 2011. augusztusi adatokat 2011. szeptember 30-án tette közzé.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint az utolsó három megfigyelt hónapban – júniustól augusztusig – a háztartások forint hitel-felvétele 39,4 milliárd forinttal haladta meg a törlesztéseket. A devizahitelek állománya a tranzakciókból eredően (az átértékelődésektől és az egyéb volumen-változásoktól megtisztítva) 118,3 milliárd forinttal csökkent. A nem pénzügyi vállalatoknál csak a tranzakciókat figyelembe véve a forint hitelek állománya 56,6 milliárd forinttal, a devizahitelek állománya 26,7 milliárd forinttal mérséklődött.

11. ábra

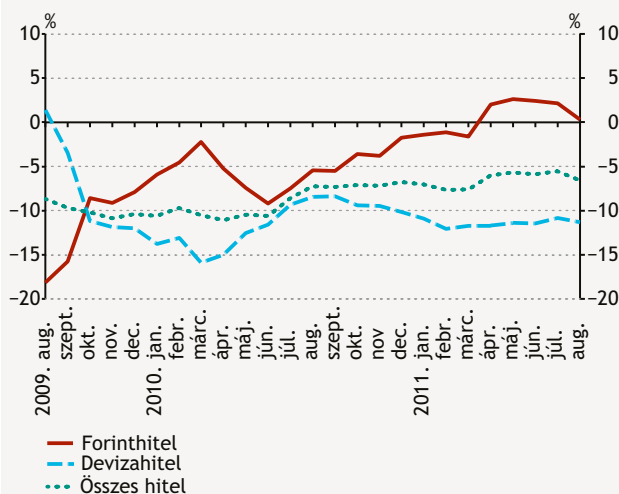
A háztartások hitelállományának reálnövekedése



A háztartások forintbetéteik esetében 205,4 milliárd forint nettó betételhelyezést, míg devizabetéteiken 43,0 milliárd forint nettó betétkivonást hajtottak végre. A nem pénzügyi vállalatok forintbetétei esetében 140,4 milliárd forintnyi nettó betételhelyezés, míg devizabetéteiken 138,0 milliárd forintnyi nettó betétkivonás volt megfigyelhető.

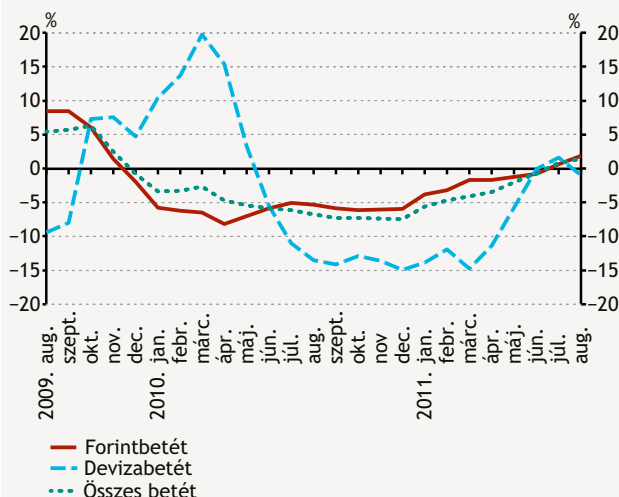
12. ábra

A nem pénzügyi vállalatok hitelállományának reálnövekedése



13. ábra

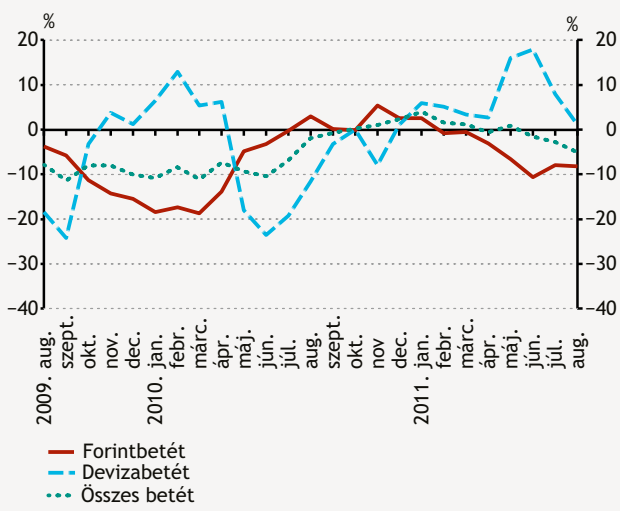
A háztartások betétállományának reálnövekedése



A hitelintézetek külföldi kötelezettségeinek részaránya az utolsó három hónap során a mérlegfőösszeghez képest 27,4 százalékra csökkent.

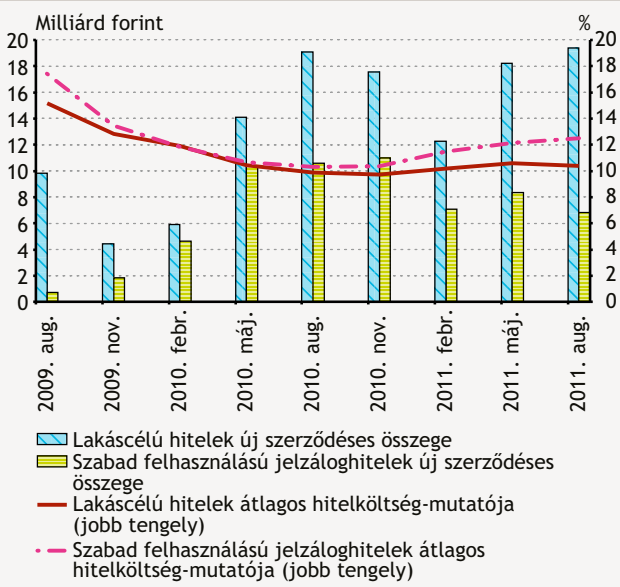
A háztartások által felvett új forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség-mutatója tovább csökkent. Az euro lakáscélú és

14. ábra
A nem pénzügyi vállalatok betétállományának reálnövekedése



szabad felhasználású jelzáloghitelek új szerződéses értéke a jogszabályok változásának következményeként² az elmúlt három hónapban továbbra is nulla közeli értéken maradt. A forint lakáscélú hitelek új szerződéses értékénél növekedés, míg a forint szabad felhasználású jelzáloghitelek esetében csökkenés tapasztalható.

15. ábra
A háztartások által felvett forinthitelek alakulása

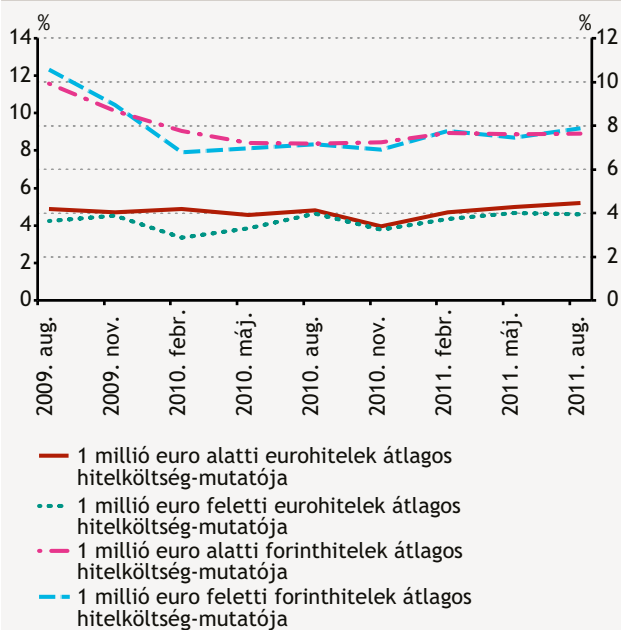


Az átlagos kamatlábak a nem pénzügyi vállalati forinthitelek esetében növekedést mutatnak. Az eurohitelekben belül

a nem pénzügyi vállalati, 1 millió euro érték alatti hitelek esetén növekedés, míg a nagyobb összegű hitelek esetében kisebb csökkenés figyelhető meg.

Az átlagos betéti kamatlábak mind a háztartások, mind a nem pénzügyi vállalatok esetében a forint- és eurobetétek vonatkozásában egyaránt növekedtek.

16. ábra
A nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitelek átlagos hitelköltség-mutatóinak alakulása



Fizetésimérleg-statisztikák

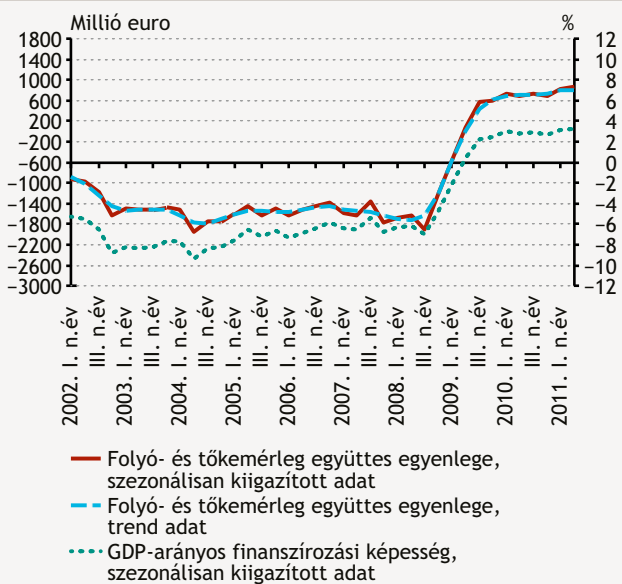
Az MNB a meghirdetett adat-kozzeteli és -felulvizsgalati gyakorlataval osszhangban 2011. szeptember 30-an eloszor publikalta a 2011 masodik negyedeves fizetesimerleg-statisztikakat, es modosította a 2011 első negyedeves, továbbá a 2008., 2009. és 2010. éves adatokat (az adatszolgáltatók javított jelentései alapján). Ezenkívül rendkívüli revízió keretében a Központi Statisztikai Hivatal revideálta az áru-forgalom és az idegenforgalom adatait.

2011 második negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőke-mérleg együttes egyenlege) 1070 millió euro (285 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a finanszírozási képesség a GDP 3,3 százaléka (232 milliárd forint). Szezonálisan kiigazított adatok alapján 2011-ben a reálgazdasági mérleg többlete még nőtt, bár már kisebb ütemben,

² 2010. augusztus 14-től életbe lépett a 2010. évi XC. törvény, amelynek értelmében tilos jelzalogot bejegyezni a devizahitelekre. Ennek hatása tükröződik a devizahitelezés csökkenésében. Az új devizahitel-kibocsátás nullánál nagyobb értékét a korábban folyósított devizahitelek kiváltásának lehetősége magyarázza.

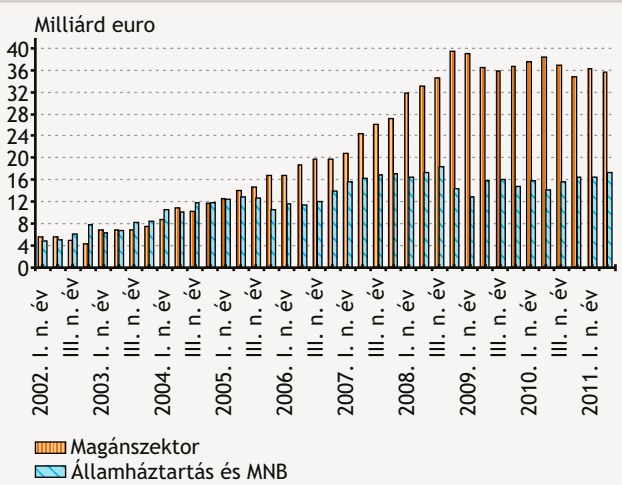
mint az előző negyedekben. 2011 második negyedében a reálgazdasági többlet továbbra is meghaladta a jövedelemmérleg hiányát. Ugyanakkor az áruforgalomban az exportbevételek és az importkiadások kiigazított szintje csökkent az előző negyedév szintjéhez képest.

17. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a GDP arányában (jobb tengely)



2011. június végén a jegybanksi tartalékok értéke 37,0 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt egyéb tőkét, valamint a pénzügyi derivatívákat nem

18. ábra
Magyarország nettó adósságállománya (FDI egyéb tőke nélkül), 2002–2011



tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2011. június végén 53,0 milliárd eurót (a GDP arányában 52,4 százalékot) tett ki.

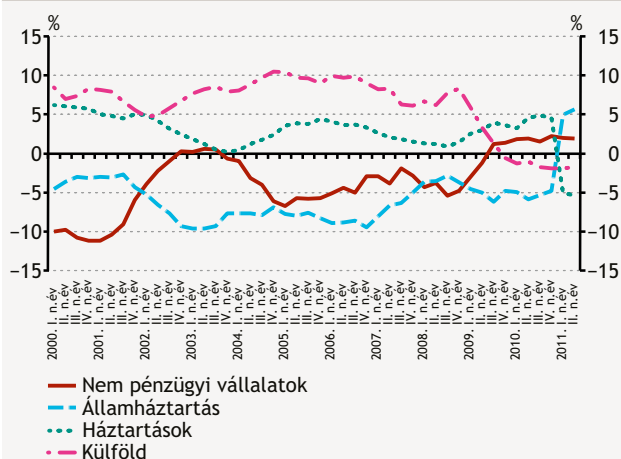
Pénzügyi számlák

Az MNB 2011. október 3-án publikálta teljes körű, minden szektort felölelő pénzügyi számláit, ezzel véglegesítette a 2011 augusztusában megjelent előzetes államháztartási és háztartási számlákat, illetve közölte a többi szektor számláit is. A legfrissebb adatok alapján az államháztartás nettó finanszírozási képessége a 2011 második negyedével záruló elmúlt egy évben a GDP 5,7 százalékát érte el. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP -5,4 százaléka volt az elmúlt egy évben. Az államháztartás és a háztartások nettó finanszírozási képességére jelentős hatást gyakorolt a 2011 első negyedében elszámolt, a háztartások által az államháztartásnak nyújtott, magánnyugdíjpénztári kilépések miatti tőketranszfer, amely az éves GDP 9,7 százalékát tette ki.

A nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 1,9 százalékát érte el a 2011 második negyedével záruló egy évben. A külföld nettó finanszírozási képessége a pénzügyi számlák adatai szerint a GDP -1,7 százalékát tette ki az elmúlt egy évben.

19. ábra
A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában

(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)



A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal (KSH) és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottság számára kiküldendő EDP-jelentést (Excessive Deficit Procedure - Túlzott Deficit Eljárás),

amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB feladata az államadóssággal és annak finanszírozásával kapcsolatos adatszolgáltatás. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben közölt adatok szerint 2010 végén 21 749,5 milliárd Ft volt, ami a GDP 81,3 százalékát teszi ki. A 2010. áprilisi EDP-jelentésben GDP-arányos adósságszám 80,2 százalék volt, az eltérést elsősorban a KSH által végrehajtott GDP-revizíó okozza.

Egyéb információk

2011 harmadik negyedében lezajlott a 2012. évre vonatkozó, a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk és az információt szolgáltatók köréről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről szóló MNB-rendelettervezet nyilvános konzultációja, majd megtörtént a rendelet véglegesítése és a vezetői döntést követően hatálybaléptetésének előkészítése.

7. A pénzügyi kultúra fejlesztése

A Magyar Nemzeti Bank vállalt célja, hogy törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként hozzájáruljon a lakosság, különösen a fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez. Ennek keretében az MNB évek óta szervez a lakoságnak – ezen belül a diákoknak – szóló szemléletformáló, pénzügyi tájékozottságot növelő programokat.

Szeptembertől folytatódik a pénzügyi-gazdasági ismeretek középiskolai terjesztését célzó Pénzügyi Oktatási Program (POP), amelyben az elmúlt három lezárt programév során összesen közel 5500 diák és 300 tanár vett részt. A 2011–2012-es tanévben a POP-ban részt vevő 60 intézmény részéről több mint 130 tanár közreműködésével, közel 2800 diák részesül pénzügyi oktatásban. Az előző programév visszamérése során kapott tanári visszajelzések kivétel nélkül pozitívak. Az általános vélemény alapján a POP által egy olyan oktatási programcsomagot biztosít a Pénziránytű Alapítvány, amelynek segítségével egyrészt a közreműködő pedagógusok sikeresen készülnek fel a szakszerű és élményt nyújtó oktatásra, másrészt a programban részt vevő diákok közérthető, játékos és könnyed módon sajátíthatják el az alapvető pénzügyi és gazdasági ismereteket.

Azon tanárok részére, akik szeptembertől újonnan kapcsolódnak be a programba, az alapítvány 30 órás programbevezető felkészítést tart, amelynek első szakasza szeptember elején zajlott le. A tanártoábbképzés célja a program elemeinek bemutatása, valamint az egyes témakörök órai feldolgozásának módszertani segítése.

A programhoz újonnan csatlakozó intézmények a POP oktatása mellett vállalták, hogy kapcsolódnak a Pénziránytű Alapítvány által koordinált iskolahálózathoz is, amely a gazdasági, pénzügyi, vállalkozási kultúra és ismeretek oktatásában részt vevő, és annak elterjesztésében szerepet vállaló oktatási intézményeket fogja össze. Az iskolahálózatnak jelenleg 82 középfokú oktatási intézmény a tagja.

A Pénziránytű Alapítvány együttműködési megállapodást kötött az elsősorban állami gondozásban nevelkedő fiatalok pénzügyi műveltségének fejlesztése terén tevékenykedő „Mi szóltunk...” Alapítvánnyal. Az együttműködés keretében a Pénziránytű Alapítvány szakmai támogatást nyújt pénzügyi nevelést nyújtó programokhoz.

Az MNB Látogatóközpontját a harmadik negyedévben több mint hatezer látogató kereste fel. A széles lakossági ismeretterjesztést szolgáló programok közül az MNB az idei évben első alkalommal vett részt a soproni VOLT, valamint második alkalommal a budapesti Sziget fesztiválon – az MNB-részvétel fogadtatása a kapott visszajelzések alapján egyértelműen pozitív volt. Ezen túlmenően a Kulturális Örökség Napjai keretében az MNB is kitérte kapuit a nagyközönség előtt: a szeptember 17–18-i nyílt hétvégén a jegybank főbb feladatait áttekintő szakmai előadásokkal bővített épületsétán 2800-an vettek részt.

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2011. október 14.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

